

Anđelko Mijatović, Senjski uskoci u narodnoj pjesmi i povijesti, Nakladni zavod Matice hrvatske, Zagreb, 1983, str. 208.

Knjiga A. Mijatovića **Senjski uskoci u narodnoj pjesmi i povijesti** sadrži tačno ono što joj naslov kaže. Nakon sasvim kratkog uvoda o senjskim uskocima dati su istoriografski podaci o poznatim junacima iz Senja u XVI i prvim decenijama XVIII stoleća (Grgur Orlovčić, Petar Kružić, Ivan i Juraj Lenković, Kvirin Desantić, tri Jurja, Matija i Petar Daničić, Juriša Margitić, Ivan i Juraj Vlatković, Marko i Miko Domazetović, Miho Radić, Mate Malagruđić, Andrija Frletić, Luka Kukuljević, Miho, Nikola, Vuk i Vicko Hreljanović, Tadija Petrović) i o sukobu uskoka i Mlečana oko Vinodola i pesme o njima. Knjiga je komponovana tako da je najpre data biografija ličnosti, a zatim pesme o njoj.

Pesama je ukupno trideset i šest, od kojih se dvadeset i pet prvi put objavljuje. Dosad neobjavljene pesme preuzete su iz čuvenog fonda Matice hrvatske (koji se sada čuva u Odboru za narodni život i običaje JAZU), najpretežnijim delom, odnosno većina ovde publikovanih pesama zabeležena je u XIX veku. Uz pesme su u beleškama data raznovrsna, mahom geografska i istoriografska objašnjenja. Tu je, zatim, naučni aparat: popis pesama i njihovih varijanti, tumač manje poznatih reči, registri i lep izbor ilustracija.

Po svemu, ova knjiga pripada onom pravcu u izučavanju usmene epike koji se, možda, ponajbolje označava terminom kulturno-istorijska škola. Ova je knjiga stvorena na čvrstom i nepokolebljivom uverenju da između realnog zbivanja (istorijske prošlosti) i poetskog viđenja usmenog pevača (pesme) postoji saglasnost; ona zapravo deli uverenje, čiji je, valjda, prvi protagonista u nas Andrija Kačić Miošić, da je pesma stihovana istorija. Iz tog uverenja logično proizilazi zadatak proučavalaca usmenog pesništva: da tu saglasnost uspostavi tumačenjem. Tako je i u ovoj knjizi

pesma stihovana ilustracija zbivanja. U skladu je sa ovim pristupom da favorizuje pesme »vernije« zbiljanju, pa je i izbor koji je pred nama rađen prevashodno po ovom kriterijumu.

Ne želeći da ovom prilikom razmatram ni istorijat ni kritiku ovakvog pristupa, rekla bih da su **Senjski uskoci u narodnoj pjesmi i povijesti** starovremenska knjiga; moglo bi se reći i staromodna, jer su nekada takve knjige, tematski opredeljene istorijskom ličnošću, bile vrlo česte, a danas se javljaju mahom u školskim edicijama. Htela bih, međutim, da izbegnem apriorno negativno određenje, jer ova se knjiga može lepo čitati, iz nje se može mnogo naučiti. Ali ne treba je uzeti kao uzor pristupa: zbilja i usmena epika mnogo se komplikovanije odnose jedna prema drugoj no što bi se iz ove knjige moglo zaključiti, a usmene poetske vizije senjskih junaka mnogo su zanimljivije i raznolikije no njihovi stvarni životi.

Marija Kleut

Munib Maglajlić, Od zbilje do pjesme - Oglеди o usmenom pjesništvu, »Glas«, Banja Luka 1983, 223 str.

U knjizi **Od zbilje do pjesme** Munib Maglajlić daje rezultate svojih dosadašnjih proučavanja narodnog pjesništva Bosne i Hercegovine: sevdalinki, balada i romanca. Dvadeset ogleđa tiskanih u ovoj knjizi rezultat su Maglajlićeva bavljenja usmenom književnošću tokom proteklog decenija. Svi su tekstovi već ranije objavljeni, ali su neki, pri unošenju u ovu knjigu, manje ili više dopunjeni ili prerađeni. (U **Bilješci** na kraju navedeno je gdje su tekstovi objavljeni.)

Prva četiri ogleđa posvećena su sevdalinci: **Prvi poznati pjesnik sevdalinke, Sredina i vrijeme nastanka sevdalinke, Historijat bilježenja i zanimanja za sevdalinku i Odnos pjesme i zbilje u sevdalinki**. Glavni su podaci: da je nesretno zaljubljeni